ליקוטי הלכות — הלכות ערב

עָרֵב בְּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת-מִשְׁתַּעְבֵּד מִיָּד. לְאַחַר מַתַּן מָעוֹת-אֵינוֹ מִשְׁתַּעְבֵּד אֶלָּא בְּקִנְיָן:

עַל פִּי מַה שֶּׁכָּתַב רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה עַל פָּסוּק "כִּי תֵצֵא לַמִּלְחָמָה" סִימָן רפ שֶׁצָּרִיךְ לְקַשֵּׁר מַחֲשַׁבְתּוֹ בְּשְׁעַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן אֶל הַתּוֹרָה וְעַל יְדֵי זֶה מְקַבֵּלֶת הָאֱמוּנָה כֹּחַ לְבָרֵר הַנִּיצוֹצוֹת שֶׁזֶּה עִקַּר בְּחִינַת הַמַּשָּׂא וּמַתָּן כְּדֵי לְבָרֵר נִיצוֹצוֹת עַל יְדֵי אֱמוּנָה, עַיֵּן שָׁם:

נִמְצָא, שֶׁעִקַּר הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא בְּחִינַת תּוֹרָה וֶאֱמוּנָה וּשְׁנֵי בְּחִינוֹת אֵלּוּ מָצִינוּ בְּגוּף הַמַּשָּׂא וּמַתָּן בְּעַצְמוֹ גַּם כֵּן, כִּי רֹב הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַמָּעוֹת וְהַחֻפָּצִים. וְהַמָּעוֹת הֵם בְּחִינַת תּוֹרָה כַּמְּרֻמָּז בְּדִבְרֵי רַבֵּנוּ (סִימָן רד) שֶׁכָּתַב, כִּי מָעוֹת רָאשֵׁי תֵּבוֹת, וְ'אֵין עֵ'בָרָה מְ'כַבָּה תּ'וֹרָה. גַּם כָּתַב בְּמָקוֹם אַחֵר (סִימָן ס) שֶׁמָּמוֹן רָאשֵׁי תֵּבוֹת מִ'שָּׁם נִ'תְעַשֵּׁר מ'שֶׁה, דְּהַיְנוּ מִן הַלּוּחוֹת שֶׁהֵם הַתּוֹרָה. וְהַחֻפָּצִים הֵם בְּבְחִינַת אֱמוּנָה, כִּי שָׁם הַנִּיצוֹצוֹת הַנְּפוּלוֹת שֶׁהֵם נִיצוֹצֵי הַמַּלְכוּת שֶׁהוּא בְּחִינַת אֱמוּנָה כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן רֹב הַמַּשָּׂא וּמַתָּן נַעֲשִׂין עַל יְדֵי מָעוֹת דַּוְקָא וְעַל יְדֵי מָעוֹת יְכוֹלִין לְקְנוֹת הַכֹּל וְהַכֹּל נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי הַמָּעוֹת, וּכְמוֹ שֶׁכָּתוּב (קֹהֶלֶת י), "וְהַכֶּסֶף יַעֲנֶה אֶת הַכֹּל". כִּי הַמַּשָּׂא וּמַתָּן הוּא לְנַשֵּׂא וּלְהַעֲלוֹת הַנִּיצוֹצוֹת וְלִתְּנָם לִמְקוֹמָם, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת מַשָּׂא וּמַתָּן וְזֶה נַעֲשֶׂה עַל יְדֵי אֱמוּנָה כַּנַּ"ל, אַךְ אֵין לְהָאֱמוּנָה כֹּחַ לְהִתְנַשֵּׂא וְלַעֲלוֹת כִּי אִם עַל יְדֵי הַתּוֹרָה כַּנַּ"ל וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַמָּעוֹת, שֶׁהוּא בִּבְחִינַת תּוֹרָה, מְנַשְּׂאִין כָּל הַמַּשָּׂא וּמַתָּן וְיכוֹלִין לִקְנוֹת כָּל הַסְּחוֹרוֹת עַל יְדֵי הַמָּעוֹת, כִּי כָּל בְּחִינוֹת נִיצוֹצֵי אֱמוּנָה שֶׁיֵּשׁ בְּכָל הַסְּחוֹרוֹת קָשֶׁה לָהֶם לְהִתְנַשֵּׂא וְלַעֲלוֹת כִּי אִם כְּשֶׁמְּקַבְּלִין כֹּחַ מִבְּחִינַת תּוֹרָה כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן עַל יְדֵי הַמָּעוֹת, שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה, תֵּכֶף מִתְנַשְּׂאִין וְעוֹלִין וְעַל כֵּן נַעֲשֶׂה הַמַּשָּׂא וּמַתָּן עַל יְדֵי הַמָּעוֹת, דְּהַיְנוּ בֵּרוּר נִיצוֹצֵי אֱמוּנָה עַל יְדֵי בְּחִינַת תּוֹרָה כַּנַּ"ל, וְעַל כֵּן מִדְּאוֹרַיְתָא כֶּסֶף קוֹנֶה, כִּי עַל יְדֵי הַמָּעוֹת, שֶׁהִיא בְּחִינַת תּוֹרָה, מְקַבֶּלֶת הָאֱמוּנָה כֹּחַ וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְהַאֲמִין דְּבָרָיו לְקַיֵּם הַמִּקָּח:

וְזֶהוּ בְּחִינַת עָרֵב בְּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת מִשְׁתַּעְבֵּד מִיָּד, כִּי צָרִיךְ לְקַיֵּם וּלְהַאֲמִין דְּבָרָיו, כִּי יֵשׁ כֹּחַ לְהָאֱמוּנָה עַל יְדֵי שֶׁמְּקַבֶּלֶת מִבְּחִינַת הַתּוֹרָה עַל יְדֵי הַמַּתַּן מָעוֹת שֶׁהוּא בְּחִינַת תּוֹרָה וּכְשֶׁיֵּשׁ כֹּחַ בְּהָאֱמוּנָה צָרִיךְ לְקַיֵּם דְּבָרָיו, אֲבָל לְאַחַר מַתַּן מָעוֹת אֵין מִשְׁתַּעְבֵּד מֵחֲמַת שֶׁאֵין לְהָאֱמוּנָה כֹּחַ מִבְּחִינַת תּוֹרָה, דְּהַיְנוּ הַמָּעוֹת וְעַל כֵּן יָכוֹל לְשַׁנּוֹת הַדִּבּוּר שֶׁהִבְטִיחַ לִהְיוֹת עָרֵב וַאֲזַי אֵין מִשְׁתַּעְבֵּד כִּי אִם בְּקִנְיָן, כִּי הַקִּנְיָן סוּדָר הוּא גַּם כֵּן בְּבְחִינָה זוֹ, כִּי הַבְּגָדִים הֵם מִבְּחִינַת בִּינָה, כַּיָּדוּעַ. וּמִשָּׁם יוֹצֵאת הַתּוֹרָה בִּבְחִינַת וְאַל תִּטֹּשׁ תּוֹרַת אִמֶּךָ, וְאִם לַבִּינָה, וְזֶהוּ בְּחִינַת כְּבָשִׁים לְלִבּוּשֶׁךָ שֶׁהַתּוֹרָה הוּא בִּבְחִינַת לְבוּשִׁים כַּנַּ"ל וְזֶהוּ קִנְיָן סוּדָר שֶׁנִּלְקָח הַבֶּגֶד בְּיָדוֹ וַאֲזַי הָאֱמוּנָה שֶׁהִיא בַּיָּדִים בִּבְחִינַת וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה, כְּמוֹ שֶׁכָּתַב רַבֵּנוּ שָׁם, מְקַבֶּלֶת כֹּחַ מִן הַבְּגָדִים, שֶׁהֵם בְּחִינַת תּוֹרָה כַּנַּ"ל, וַאֲזַי יֵשׁ כֹּחַ לְהָאֱמוּנָה, וְעַל כֵּן צָרִיךְ לְקַיֵּם וּלְהַאֲמִין דְּבָרָיו, וְעַל כֵּן קִנְיָן סוּדָר מוֹעִיל בְּכָל דָּבָר, כִּי עַל יְדֵי זֶה נִתְחַזֵּק הָאֱמוּנָה כַּנַּ"ל. וְזֶה שֶׁאָמְרוּ רַבּוֹתֵינוּ זִכְרוֹנָם לִבְרָכָה, בְּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת מִשְׁתַּעְבֵּד הֶעָרֵב, שֶׁכֵּן עַל אֱמוּנָתוֹ הִלְוָהוּ, הַיְנוּ שֶׁיֵּשׁ כֹּחַ לְהָאֱמוּנָה עַל יְדֵי הַמָּעוֹת כַּנַּ"ל:

עָרֵב בְּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת מִשְׁתַּעְבֵּד בְּלֹא קִנְיָן, שֶׁלֹּא בְּשְׁעַת מַתַּן מָעוֹת צָרִיךְ קִנְיָן:

עִנְיַן עָרֵב עַל פִּי הַמַּאֲמָר "וְאֵלֶּה הַמִּשְׁפָּטִים" בְּסִימָן יוד הַמְדַבֵּר מֵהַמְחָאַת כַּף וְרִקּוּדִין, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר הֵיטֵב:

וְאִיתָא שָׁם שֶׁתִּקּוּן הַגַּאֲוָה, שֶׁהִיא הָעֲבוֹדָה זָרָה, הִיא עַל יְדֵי הַצַּדִּיק, שֶׁהִיא בְּחִינַת רוּחַ שֶׁבַּלֵּב דְּנָשִׁיב בְּשִׁית פִּרְקִין דְּיָדִין וּבְשִׁית פִּרְקִין דְּרַגְלִין, וְעַל יְדֵי זֶה נִתְגַּלֶּה הֶאָרַת הַיָּדִים וְהָרַגְלַיִם, שֶׁזֶּה בְּחִינַת אֱמוּנָה, בְּחִינַת וַיְהִי יָדָיו אֱמוּנָה, בְּחִינַת רַגְלֵי עָמְדָה בְּמִישׁוֹר, הֶפֶךְ כְּפִירוֹת, בְּחִינַת נָטָיו רַגְלָי, בְּחִינַת רַגְלֵי חֲסִידָו, חַסְדֵי דָּוִד הַנֶּאֱמָנִים. וְעִקַּר הַהֶאָרָה הִיא בָּרַגְלִין מֵחֲמַת שֶׁשָּׁם עִקַּר אֲחִיזַת הַחִיצוֹנִים, בִּבְחִינַת רַגְלֶיהָ יֹרְדוֹת מָוֶת. וְזֶה בְּחִינַת אֶסְתֵּר בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ נֶאֱמְרָה, עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב, כִּי מָרְדְּכַי וְאֶסְתֵּר הֵם בְּחִינַת יָדִין וְרַגְלִין, אַךְ עִקַּר הַהֶאָרָה בָּרַגְלִין בְּחִינַת אֶסְתֵּר בְּרוּחַ הַקֹּדֶשׁ וְכוּ', עַיֵּן שָׁם הֵיטֵב:

עָרֵב בְּשִׁעַת מַתַּן מָעוֹת-מִשְׁתַּעְבֵּד בְּלֹא קִנְיָן. שֶׁלֹּא בְּשִׁעַת מַתַּן מָעוֹת-אֵינוֹ מִשְׁתַּעְבֵּד אֶלָּא בְּקִנְיָן:

עִנְיַן עַרְבוּת עַל פִּי הַמַּאֲמָר "וּבְיוֹם הַבִּכּוּרִים-וְאֶת הָעֹרְבִים צִוִּיתִי לְכַלְכְּלֶךָ" וְכוּ' בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא בְּסִימָן ד, עַיֵּן שָׁם כָּל הַמַּאֲמָר:

כִּי עִקַּר הוּא הָרָצוֹן. שֶׁצָּרִיךְ הָאָדָם לְהַרְגִּיל אֶת עַצְמוֹ לִכְסֹף וּלְהִשְׁתּוֹקֵק וּלְהִתְגַּעְגֵּעַ בְּכָל עֵת לַה' יִתְבָּרַךְ וּלְתוֹרָתוֹ וּמִצְוֹתָיו וּלְהִשְׁתַּדֵּל תָּמִיד שֶׁיִּהְיוּ לוֹ רְצוֹנוֹת טוֹבִים חֲזָקִים דִּקְדֻשָּׁה. וּכְמוֹ שֶׁאָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה בְּשִׂיחָתוֹ הַקְּדוֹשָׁה עִמָּנוּ בְּאוֹתָהּ הָעֵת שֶׁגִּלָּה הַתּוֹרָה הַנַּ"ל, כִּי אָז שָׁמַעְנוּ הַשִּׂיחָה הַקְּדוֹשָׁה הַנִּדְפֶּסֶת בְּהַשִּׂיחוֹת הָר"ן הַמַּתְחֶלֶת, עוֹלָם הַזֶּה אֵינוֹ כְּלוּם, שֶׁמִּבֹּאר שָׁם עִצֶּם מַעֲלַת הָרָצוֹן אֶל הַקְּדֻשָּׁה, כִּי אָמַר רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה שֶׁעִקַּר עֲבוֹדַת ה' הוּא הָרָצוֹן, כִּי לַעֲבֹד ה' אֵינוֹ יוֹדֵעַ מִי הוּא זֶה שֶׁיּוּכַל לוֹמַר שֶׁיַּעֲבֹד ה' יִתְבָּרַךְ, וַאֲפִלּוּ מַלְאָךְ וְשָׂרָף אֵינוֹ יָכוֹל לְהִתְפָּאֵר שֶׁיּוּכַל לַעֲבֹד ה' וְכוּ', רַק הָעִקָּר הוּא הָרָצוֹן לַה' יִתְבָּרַךְ וְאַף עַל פִּי שֶׁנִּדְמֶה שֶׁהַכֹּל רוֹצִים לְהִתְקָרֵב לַה' יִתְבָּרַךְ, כִּי הַכֹּל חֲפֵצִים לִירָאָה אֶת שְׁמֶךָ, אַף עַל פִּי כֵן לָא מִבָּעְיָא שֶׁאֵין אָדָם אֶחָד דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ בְּעִנְיַן הָרָצוֹן כִּי אִם גַּם בְּאָדָם אֶחָד אֵין יוֹם אֶחָד דּוֹמֶה לַחֲבֵרוֹ בְּעִנְיַן הָרָצוֹן וְכוּ', כַּמְבֹאָר שָׁם, עַיֵּן שָׁם. וְכֵן דִּבֵּר מִזֶּה רַבֵּנוּ זִכְרוֹנוֹ לִבְרָכָה כַּמָּה פְּעָמִים בְּכַמָּה לְשׁוֹנוֹת, שֶׁהָעִקָּר הוּא רַק הָרָצוֹן וְהַכְּסוּפִין שֶׁיִּרְצֶה וְיִכְסֹף תָּמִיד בְּרָצוֹן חָזָק לַעֲשׂוֹת רְצוֹנוֹ יִתְבָּרַךְ בֶּאֱמֶת וְאִם אַף עַל פִּי כֵן אֵינוֹ זוֹכֶה מַה לַּעֲשׂוֹת וְיִתְגַּבֵּר לִבְלִי לְהַפְסִיק וּלְבַטֵּל הָרָצוֹן, חַס וְשָׁלוֹם, רַק יִרְצֶה יוֹתֵר בִּרְצוֹנוֹת חֲזָקִים יוֹתֵר וְיִתְגַּבֵּר בְּרָצוֹן חָזָק וְכִסּוּפִין גְּדוֹלִים לַה' יִתְבָּרַךְ תָּמִיד בְּכָל עֵת לְעוֹלָם וָעֶד, כִּי הָעִקָּר הוּא הָרָצוֹן:

עִנְיַן עַרְבוּת עַל פִּי הַתּוֹרָה הַמַּתְחֶלֶת, יֵשׁ צַדִּיקִים גְּנוּזִים בְּלִקּוּטֵי תִּנְיָנָא סִימָן לב, עַיֵּן שָׁם כָּל הַתּוֹרָה:

וְהַכְּלָל, כִּי הַסֵּפֶר הוּא בְּחִינַת שֵׁם ה'. וְשָׁם רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ מְרַחֶפֶת וְכוּ' וּבְחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ הוּא אֵצֶל כָּל אֶחָד מִיִּשְׂרָאֵל כְּפִי קְדֻשָּׁתוֹ בִּשְׁמִירַת הַבְּרִית וְכוּ'. וּבְחִינַת רוּחוֹ שֶׁל מָשִׁיחַ נַעֲשֶׂה רוּחַ קִנְאָה עַל פְּגַם הַבְּרִית וְכוּ', אַךְ יֵשׁ יְחוּדָא תַּתָּאָה בָּזֶה הָעוֹלָם שֶׁהוּא בְּקְדֻשָּׁה גְּדוֹלָה שֶׁהוּא יָקָר מְאֹד שֶׁתָּלוּי בּוֹ יְחוּדָא עִלָּאָה וְשָׁם הָרוּחַ קִנְאָה שֶׁל מָשִׁיחַ בִּשְׁבִיל אַהֲבָה וְכוּ', אַךְ מֵאַחַר שֶׁהוּא בָּזֶה הָעוֹלָם יָכוֹל לְהִתְקַלְקֵל הַשָּׁלוֹם שֶׁבֵּינֵיהֶם עַל יְדֵי הָרוּחַ קִנְאָה וְכוּ' וְעַל כֵּן בִּשְׁבִיל זֶה צְרִיכִין הַצַּדִּיקִים הַגְּדוֹלִים לְהַעֲלִים תּוֹרָתָם לְשָׁרְפָם לִפְעָמִים וְכוּ' כְּדֵי לְסַלֵּק הָרוּחַ קִנְאָה שֶׁשּׁוֹרָה עַל אַנְפֵּי אוֹרַיְתָא, שֶׁהֵם הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים. וּכְשֶׁנִּשְׂרָפִין וְנִתְעַלְּמִין הַסְּפָרִים הַקְּדוֹשִׁים, נִתְעַלֵּם הָרוּחַ קִנְאָה וְלֹא יִתְקַלְקֵל הַיִּחוּד הַקָּדוֹשׁ שֶׁבֵּין הַזּוּג הַכְּשֵׁרִים וְכוּ'. וְזֶה בְּחִינַת שְׁמִי שֶׁנִּכְתַּב בִּקְדֻשָּׁה יִמָּחֶה וְכוּ' וְאָז נוֹשְׁאִין קַל וָחֹמֶר לְמַעְלָה לִשְׂרֹף לִמְחוֹת וּלְאַבֵּד וְלַעֲקֹר וּלְכַלּוֹת וּלְבַטֵּל כָּל סִפְרֵי הַמִּינִין וְהָאֶפִּיקוֹרְסִים שֶׁהֵם סִפְרֵי הַמְחַקְּרִים פִּילוֹסוֹפְיָא שֶׁיֹּאבַד וְיִמָּחֶה שְׁמָם וְזִכְרָם מִן הָעוֹלָם וְכוּ', עַיֵּן שָׁם כָּל זֶה הֵיטֵב: